

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 178/04-51

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Eduarda Báránya a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti Jána Duchoňa, bytom H. n. T., zastúpeného advokátom JUDr. J. B., Advokátska kancelária, P., namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Vranov nad Topľou v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 940/94 na verejnom zasadnutí 14. decembra 2004 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Vranov nad Topľou v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 940/94 p o r u š i l základné právo Jána Duchoňa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Jánovi Duchoňovi p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Vranov nad Topľou p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Vranov nad Topľou je p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania Jána Duchoňa v sume 14 000 Sk (slovom štrnásťtisíc slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. B., Advokátska kancelária, P., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti Jána Duchoňa vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 178/04-9 z 10. júna 2004 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť (z 2. mája 2004) Jána Duchoňa, bytom H. n. T. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. B., Advokátska kancelária, P., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Vranov nad Topľou (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 940/94.

Vo svojej sťažnosti sťažovateľ uviedol, že 30. decembra 1994 podal na okresnom súde žalobu o ochranu osobnosti, ktorá je na ňom vedená pod sp. zn. 8 C 940/94. Napriek skutočnosti, že od začiatku konania v predmetnej veci uplynulo už viac ako deväť rokov, okresný súd dosiaľ nevydal právoplatné rozhodnutie vo veci samej. Sťažovateľ sa preto domnieva, že predmetné konanie je v rozpore s účelom ústavou zaručeného práva na konanie bez zbytočných prietáhov, pretože ani po uplynutí neúmerne dlhej doby okresný súd vo veci nerozhodol a neodstránil jeho právnu neistotu.

Okresný súd v tejto veci uskutočnil viacero pojednávaní (23. marca 1995, 12. decembra 1996, 7. januára 1997, 2. decembra 1997, 5. februára 1998, 24. júna 1998

a 17. februára 2003). Prvé pojednávanie 23. februára 1995 sa neuskutočnilo z dôvodu sťažovateľovej neúčasti, ktorú ospravedlnil zdravotnými dôvodmi. Konat' sa podľa sťažovateľa začalo až 23. marca 1995.

V podaní zo 14. marca 1995 sťažovateľ požiadal o pridelenie veci inému súdu z dôvodov „*nie najlepších skúseností*“ s okresným súdom, ako aj zo zdravotných dôvodov. Krajský súd v Košiciach uznesením z 11. júla 1996 (t. j. po cca jednom roku a štyroch mesiacoch od doručenia podania) tento návrh sťažovateľa zamietol. Medzi pojednávaním uskutočneným 24. júna 1998 a pojednávaním 17. februára 2003 uplynuli cca štyri roky a šesť mesiacov. Okresný súd sa v tomto období podľa sťažovateľa obmedzil iba na urgencie z 27. októbra 1999, 25. júla 2001, 2. novembra 2001 a 4. decembra 2001 a na uznesenia o ustanovení zástupcov z radov advokátov z 30. apríla 2002 a 16. októbra 2002. Podľa názoru sťažovateľa okresný súd týmto „*zámerne natáhuje konanie*“, pretože spomínanými urgenciami žiadal predloženie adres potenciálnych svedkov, ktoré však už k dispozícii má (boli mu doručené sťažovateľom 7. januára 1998). Takýmto konaním okresný súd podľa sťažovateľa „*zastiera priet'ahy v konaní*“, pretože ústavné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zakladá povinnosť súdu aj sudcu organizovať prácu tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo.

Listom z 3. júla 2001 sťažovateľ okresný súd opätovne upozornil na priet'ahy v konaní a alibistické konanie z jeho strany. Žalovaný podľa sťažovateľa «*využíva časové priet'ahy v konaní vo veci a uskutočňuje proti sťažovateľovi rôzne kampane a „vyrába“ proti nemu rôznych svedkov, ktorí ako to vyplýva z predložených výpovedí, nemajú o predmetnej veci žiadne vedomosti, ich úlohou je jedine kompromitovať osobu sťažovateľa a na druhej strane porušovateľ napriek jeho návrhom nevypočul svedkov, ktorých označil za dôležitých, a ktorí postupom času z dôvodu ich vysokého veku poumierali*». Uvedeným konaním okresný súd podľa neho porušil § 6, § 100, § 114 ods. 1, ako aj § 120 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

Podľa sťažovateľa „*táto zdĺhavosť konania v princípe predlžuje stav právnej neistoty dotknutej osoby do tej miery, že sa jej právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate*“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ vo svojej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd v predmetnej veci nálezom rozhodol, že právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 940/94 porušené, ďalej navrhol, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie vo výške 300 000 Sk, ktoré by mu bol povinný okresný súd vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti nález, a napokon aby ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť jeho trovy konania.

V rámci odôvodnenia požadovaného primeraného zadosťučinenia sťažovateľ okrem iného uviedol: „*Vzhľadom na celkovú dobu konania poznačenú zbytočnými prietahmi v konaní sp. zn. 8 C 940/94, berúc do úvahy, že sa sťažovateľ ako žalobca o predĺženie tejto doby nijako nepričinil, a zohľadňujúc tiež okolnosti prípadu vrátane osobného stavu a celkovej situácie sťažovateľa považujeme sumu 300.000,- Sk za primeranú.*“ Uvedené konanie podľa neho okrem toho aj nepriaznivo pôsobí na jeho zdravotný stav, pretože je držiteľom preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím.

Sťažovateľ žiadal, aby bola sťažnosť prerokovaná na verejnom ústnom pojednávaní.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti sťažovateľa prostredníctvom svojho podpredsedu podaním sp. zn. Spr. 441/04 z 15. júla 2004, v ktorom okrem podrobného popisu priebehu posudzovaného konania uviedol:

„K tvrdeniam žalobcu v sťažnosti je potrebné podotknúť, že tunajší súd konal vo veci priebežne. Žalobca svojím konaním maril viaceré úkony súdu, tým, že sa zdržiava na rôznych adresách, aj keď bol volaný vždy z viacerých adries, opakovane sa stávalo, že si nevyzdvihol zásielku, nedozvedel sa o termíne pojednávania a nedostavil sa. Požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov, bolo potrebné prešetriť jeho majetkové a zárobné pomery, odvolal sa proti uzneseniu o oslobodení od súdnych poplatkov, čím sa konanie

predĺžilo, opäť keď bol vytýčený termín pojednávania, nedostavil sa, požiadal o vhodnú delegáciu na iný súd, vec musela byť predložená Krajskému súdu, čím sa konanie predĺžilo. Keď súd požiadal o výsluch svedkov dožiadany súd v Bratislave, na pojednávaní toto žalobca nenamietal, až následne, keď dostal upovedomenie o výsluchu, trval na tom, aby svedok, ktorý býva v Bratislave, bol vypočutý procesným súdom vo Vranove n. T., preto bolo dožiadanie vrátené bez vybavenia, aj keď mohol jeho právny zástupca do Bratislavy vycestovať. Navyše žiadal aj o ustanovenie zástupcu z radov advokátov, dvaja z ustanovených advokátov ho odmietli zastupovať, s tým, že poznajú niektorého z účastníkov, súd vždy musel vydávať nové uznesenie, ustanoviť ďalšieho zástupcu, čím sa konanie taktiež predlžovalo.

Z vyššie uvedeného je teda zrejmé, že k priedahom v tomto konaní po dlhšiu dobu došlo fakticky v období od 26. 6. 1995, kedy bol spis tunajšieho súdu sp. zn. 8 C 940/94 zaslaný na rozhodnutie o odvolaní žalobcu Krajskému súdu v Košiciach, ktorému bol spis doručený dňa 3. 7. 1995 a spis sa z Krajského súdu v Košiciach tunajšiemu súdu, ako to vyplýva z podacej pečiatky, vrátil dňa 2. 5. 1996.

(...)

Z vyššie uvedeného je teda zrejmé, že podľa názoru vedenia Okresného súdu vo Vranove nad Topľou postupom Okresného súdu vo Vranove nad Topľou nedošlo k priedahom v konaní tak, ako to tvrdí sťažovateľ Ján Duchoň (...).“

Ústavný súd podľa § 30 ods. 1 a 3 zákona o ústavnom súde nariadil vo veci ústne pojednávanie, ktoré sa konalo 14. decembra 2004 za účasti právneho zástupcu sťažovateľa, ktorý ospravedlnil neúčast' sťažovateľa na pojednávaní z vážnych zdravotných dôvodov.

Predseda okresného súdu ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní listom sp. zn. Spr. 1003/04 z 3. decembra 2004, vysloviac súhlas s prejednaním veci v jeho neprítomnosti.

Právny zástupca sťažovateľa v mene svojho klienta na pojednávaní okrem iného uviedol, že zotrváva na ústavnej sťažnosti v jej písomnom znení poukazujúc na význam predmetu konania, ktorým je ochrana osobnosti, pre sťažovateľa, ako aj na skutočnosť, že viacerí svedkovia v priebehu konania vzhľadom na vysoký vek a zhoršený zdravotný stav,

kvôli pomalému postupu konania, zomreli a nebude ich už možné vypočítať, pričom samotné rozhodnutie vo veci samej vzhľadom na uplynutú dobu „nemá už pre sťažovateľa význam“.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Sťažovateľ (v konaní pred okresným súdom žalobca) sa 29. decembra 1994 obrátil na okresný súd so žalobou o ochranu osobnosti proti JUDr. Š. O., V. n. T. (ďalej len „žalovaný“). Žalobca zároveň podal žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Zákonný sudca dal 2. januára 1995 pokyn súdnej kancelárii na vyžiadanie správy od Obecného úradu Remeniny o majetkových, osobných a príjmových pomeroch žalobcu, na zaslanie výzvy žalobcovi, aby v lehote 10 dní predložil súdu potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch, a zaslanie žaloby žalovanému, aby sa k nej v lehote 10 dní vyjadril.

Dňa 30. januára 1995 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie obce Remeniny. Toho istého dňa žalovaný osobne doručil okresnému súdu svoje vyjadrenie k žalobe.

Dňa 6. februára 1995 nariadil zákonný sudca termín pojednávania na 23. február 1995 a nechal naň predvolať účastníkov konania s tým, že žalobca mal predložiť potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch. Zákonný sudca zároveň uložil súdnej kancelárii vyžiadať súvisiace podklady od Okresnej prokuratúry Humenné a Okresného súdu Humenné.

Listom z 3. februára 1995 doručeným okresnému súdu 7. februára 1995 požiadal žalobca o predĺženie lehoty na predloženie potvrdenia o majetkových pomeroch z dôvodu jeho zlého zdravotného stavu. Vo vyjadrení uviedol, že sa toho času zdržiava „v P.“.

Listom z 9. februára 1995 doručeným okresnému súdu 13. februára 1995 doplnil žalobca svoju žalobu a žiadal aj o ustanovenie právneho zástupcu, pretože si ho nemôže dovoliť, s tým, že doklady preukazujúce jeho majetkové pomery predloží okresnému súdu, hneď ako mu to umožní jeho zdravotný stav. Naďalej sa nachádzal na adrese „... P.“.

Dňa 22. februára 1995 bol okresnému súdu doručený telegram žalobcu, v ktorom uviedol, že sa pre chorobu nemôže zúčastniť pojednávania, a preto žiada o jeho odročenie.

Pojednávanie 23. februára 1995 bolo z dôvodu neprítomnosti žalobcu odročené na 23. marec 1995 a zároveň mal byť pripojený spis Okresnej prokuratúry Vranov nad Topľou sp. zn. 3 Vp 6/92. Predvolanie na nový termín pojednávania bolo žalobcovi doručované na obe adresy známe okresnému súdu. Žalobca zásielky prevzal v dňoch 27. a 28. februára 1995. Okresná prokuratúra Vranov nad Topľou prevzala výzvu 24. februára 1995.

Dňa 23. februára 1995 bolo okresnému súdu doručené potvrdenie žalobcu o jeho osobných, majetkových a zárobkových pomeroch, ako aj potvrdenie pošty o výške jeho dôchodku.

Listom z 27. februára 1995 doručeným okresnému súdu 28. februára 1995 oznámil okresný prokurátor vo Vranove nad Topľou, že evidenciu spisov 3 Vp nevedú. Dožiadaniu okresného súdu by mohli vyhovieť, ak by im boli oznámené mená účastníkov konania, predmet sporu, prípadne meno vyšetrovateľa.

Okresnému súdu bola 17. marca 1995 doručená žiadosť žalobcu o prikázanie predmetnej veci inému súdu z dôvodu vhodnosti - zo zdravotných dôvodov žalobcu, ako aj z „*nie najlepších skúseností s okresným súdom*“. V tomto podaní oznámil sťažovateľ, že žiada o doručovanie na adresu „*Ján Duchoň, ... P.*“.

Pojednávanie 23. marca 1995 konané bez prítomnosti žalobcu, ktorý sa nedostavil, bolo z dôvodu návrhu žalobcu na prikázanie veci inému súdu odročené na neurčito s tým, že spis bude predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach.

Pokynom z 24. apríla 1995 uložil zákonný sudca súdnej kancelárii vyzvať žalobcu, aby v lehote 7 dní zaslal okresnému súdu správu od všeobecného lekára o jeho zdravotnom stave vzhľadom na odôvodnenie návrhu na prikázanie veci inému súdu. Lekárska správa bola okresnému súdu doručená 24. mája 1995.

Uznesením č. k. 8 C 940/94-25 z 31. mája 1995 priznal okresný súd žalobcovi 50 % oslobodenie od platenia súdneho poplatku. Voči predmetnému rozhodnutiu podal žalobca 21. júna 1995 odvolanie. Dňa 26. júna 1995 predložil okresný súd spis Krajskému súdu v Košiciach.

Uznesením č. k. 19 Co 331/95-30 z 27. marca 1996 Krajský súd v Košiciach potvrdil rozhodnutie okresného súdu z 31. mája 1995. Uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu bolo okresnému súdu doručené 2. mája 1996.

Na základe pokynu zákonného sudcu zo 7. mája 1996 bol žalobca vyzvaný na úhradu súdneho poplatku za podaný návrh na prikázanie veci inému súdu. Súdny poplatok žalobca uhradil 12. júna 1996. Okresný súd 25. júna 1996 predložil spis Krajskému súdu v Košiciach na rozhodnutie o delegácii z dôvodu vhodnosti.

Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 19 Nc 67/96-36 z 11. júla 1996 návrhu na prikázanie veci inému súdu nevyhovel. Okresnému súdu bolo označené uznesenie doručené 2. septembra 1996 a 9. septembra 1996 uložil zákonný sudca zaslať ho účastníkom konania. Prevzatie rozhodnutia je vykázané u žalobcu 16. septembra 1996 a u žalovaného 11. septembra 1996.

Pokynom zo 4. decembra 1996 nariadil zákonný sudca termín pojednávania na 12. december 1996. Pojednávanie 12. decembra 1996 konané iba v prítomnosti žalovaného

bolo pre neúčast' žalobcu odročené na 7. január 1997. Predvolanie žalobca prevzal 17. decembra 1996.

Na pojednávaní 7. januára 1997 okresný súd vypočul stanoviská oboch účastníkov konania k žalobe. Žalobca okrem iného uviedol, že žiadal o ustanovenie právneho zástupcu a na svojej žiadosti trvá. Následne bolo pojednávanie odročené na neurčito s tým, že žalobca mal v lehote 10 dní predložiť okresnému súdu potvrdenie pošty o výške jeho dôchodku, ako aj dôchodku jeho manželky.

Dňa 22. januára 1997 boli okresnému súdu doručené doklady žalobcu preukazujúce jeho majetkové, osobné i zárobkové pomery, ako aj potvrdenie pošty o výške jeho dôchodku.

Uznesením č. k. 8 C 940/94-44 z 15. júla 1997 okresný súd priznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovil mu právneho zástupcu - advokáta JUDr. M. R., V. n. T.

Dňa 4. augusta 1997 bolo okresnému súdu doručené podanie ustanoveného právneho zástupcu, v ktorom okresnému súdu (s poukazom na § 16 písm. c) zákona Slovenskej národnej rady č. 132/1990 Zb. o advokácii) oznámil prekážku ohľadne poskytovania právnej pomoci v predmetnej veci spočívajúcu v jeho osobnom dlhoročnom priateľstve so žalovaným. Uviedol, že žalobca bol so stavom uzrozumený a súhlasil, aby bol okresným súdom ustanovený iný právny zástupca.

Uznesením č. k. 8 C 940/94-48 z 2. októbra 1997 okresný súd zrušil ustanovenie právneho zástupcu JUDr. M. R. Z uznesenia vyplýva, že si žalobca sám zvolil právneho zástupcu JUDr. Ľ. G., P. Rozhodnutie bolo JUDr. R. doručené 7. októbra 1997 a žalobcovi po opakovanom doručovaní 17. novembra 1997.

Dňa 10. novembra 1997 nariadil zákonný sudca termín pojednávania na 18. november 1997 a nechal naň predvolať účastníkov konania (žalovaný predvolanie

prevzal 12. novembra 1997), ako aj nového právneho zástupcu žalobcu (upovedomenie prevzal 14. novembra 1997).

Pojednávanie 18. novembra 1997 bolo z dôvodu neúčasti žalobcu (v tom čase nemal okresný súd jeho predvolanie vykázané) odročené na 2. december 1997.

Dňa 20. novembra 1997 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalobcu z 18. novembra 1997, v ktorom tvrdil, že si sám nevybral právneho zástupcu, len chcel pomôcť pri jeho výbere. Preto žiada, aby bolo uznesenie č. k. 8 C 940/94-44 z 2. októbra 1997 opravené v tom zmysle, že súd ustanovuje nového právneho zástupcu, a to JUDr. Ľ. G.

Na pojednávaní 2. decembra 1997 konanom v prítomnosti žalobcu, jeho právneho zástupcu, ako aj žalovaného boli vypočutí obaja účastníci konania. Žalovaný navrhol vypočuť svedka a vyžiadať doklady týkajúce sa sporu z Okresného úradu Vranov nad Topľou. Právny zástupca žalobcu navrhol vypočuť svedkov s tým, že ich presné adresy doručí okresnému súdu v lehote 10 dní a tiež oznámi spisovú značku súvisiaceho vyšetrovacieho spisu Okresnej prokuratúry Humenné. Pojednávanie bolo následne odročené na neurčito za účelom poskytnutia lehoty právnenmu zástupcovi žalobcu na predloženie potrebných dokladov a informácií.

Dňa 2. januára 1998 uložil zákonný sudca pokynom súdnej kancelárii zaslať urgencie právnenmu zástupcovi žalobcu, aby v lehote 10 dní oznámil okresnému súdu presné mená a adresy svedkov, ktorých žiada v konaní vypočuť.

Dňa 7. januára 1998 boli okresnému súdu doručené mená a adresy svedkov.

Pokynom z 22. januára 1998 nariadil zákonný sudca pojednávanie na 5. február 1998 a okrem účastníkov konania a právneho zástupcu žalobcu nechal naň predvolať aj šiestich svedkov: 1. J. B., 2. V. Ď., 3. M. V., 4. J. G., 5. J. Č., 6. A. V. a prednostu Mestského úradu Vranov nad Topľou. Prevzatie bolo vykázané u všetkých predvolaných.

Dňa 3. februára 1998 doručil okresnému súdu svedok V. Ď. ospravedlnenie svojej neúčasti na pojednávaní zo zdravotných dôvodov, o čom predložil aj lekárske potvrdenie. Uviedol, že sa k veci písomne vyjadril 13. decembra 1994 a nemá k nej viac čo dodať. Toho istého dňa ospravedlnil svoju neúčasť na pojednávaní zo zdravotných dôvodov aj svedok J. B. s tým, že k veci sa už vyjadril v roku 1991. Dňa 4. februára 1998 bolo okresnému súdu doručené ospravedlnenie neúčasti svedka M. V. na pojednávaní zo zdravotných dôvodov. Svoje vyjadrenie k veci podal v roku 1991 a naďalej na ňom trvá.

Na pojednávaní 5. februára 1998 konanom za prítomnosti účastníkov konania a právneho zástupcu žalobcu boli vypočutí traja prítomní svedkovia. Právny zástupca žalobcu predložil čestné prehlásenia J. B., V. Ď. a M. V. Žalovaný predložil písomné vyhlásenia troch kňazov. Právny zástupca žalovaného navrhol ich vypočutie. Pojednávanie bolo následne odročené na neurčito z dôvodu vyžiadania spisu od Okresnej prokuratúry Humenné a za účelom výsluchu kňazov. Okresná prokuratúra Humenné žiadost' o zaslanie spisu prevzala 9. februára 1998.

Dňa 11. februára 1998 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalobcu z 9. februára 1998, v ktorom žiadal o zmenu uznesenia okresného súdu z 2. októbra 1997 v tom zmysle, aby mu okresný súd ustanovil JUDr. L. G. za právneho zástupcu, ako aj aby jeden z troch svedkov, ktorí mali byť vypočutí, ktorý býval v Bratislave, bol vypočutý priamo okresným súdom, prípadne Okresným súdom Prešov, nie však dožiadaným súdom v Bratislave z dôvodov „*ekonomických i zdravotných*“, keďže jeho právny zástupca mu avizoval, že pre „*zanepřázdnenosť a preťaženosť*“ do Bratislavy „*nebude môcť ísť*“.

Okresný súd požiadal 1. júna 1998 Okresný súd Bratislava IV o vypočutie svedka I. J. v lehote 15 dní (dožiadanie bolo doručené 5. júna 1998). Toho istého dňa bolo zasielané dožiadanie o vypočutie svedka T. Z. Okresnému súdu Košice I (dožiadanie bolo doručené 4. júna 1998 a v ten istý deň bolo postúpené na vybavenie Okresnému súdu Košice II).

Pokynom z 10. júna 1998 vytýčil sudca Okresného súdu Košice II pojednávanie na 24. jún 1998, upovedomil o tom účastníkov konania a nechal naň predvolať svedka.

Listom z 10. júna 1998 odstúpil Okresný súd Bratislava IV dožiadanie okresného súdu o vypočutie svedka Okresnému súdu Bratislava II.

Dňa 2. júla 1998 doručil Okresný súd Košice II okresnému súdu zápisnicu z výsluchu svedka T. Z.

Okresný súd urgoval 15. júla 1998 vybavenie dožiadania Okresným súdom Bratislava IV. Listom z 29. júla 1998 odstúpil Okresný súd Bratislava IV urgenciu Okresnému súdu Bratislava II a upovedomil o tom okresný súd.

Pokynom zo 6. augusta 1998 vytýčil sudca Okresného súdu Bratislava II termín vypočutia svedka na 22. september 1998 (svedok dostal predvolanie 7. septembra 1998).

Pokynom z 24. augusta 1998 uložil zákonný sudca vo veci súdnej kancelárii vyzvať právneho zástupcu žalobcu, aby v lehote 5 dní doručil okresnému súdu kópie čestných prehlásení svedkov, ktoré predložil na nahliadnutie na pojednávaní konanom 5. februára 1998. Dňa 13. októbra 1998 bolo okresnému súdu doručené čestné prehlásenie svedka M. V.

Na základe pokynu zákonného sudcu zo 16. novembra 1998 bola zaslaná urgencia Okresnému súdu Bratislava II ohľadom vykonania dožiadania a od Okresnej prokuratúry Humenné bol vyžiadaný súvisiaci spis sp. zn. 3 Vp 6/92 (ohľadne trestného oznámenia na žalovaného pre trestný čin ohovárania).

Dňa 27. novembra 1998 nariadil sudca Okresného súdu Bratislava II termín vypočutia svedka I. J. na 18. január 1999. Pokynom z 31. decembra 1998 bol zmenený termín výsluchu na 27. január 1999.

Listom z 3. januára 1999 doručeným okresnému súdu 8. januára 1999 a Okresnému súdu Bratislava II dňa 11. januára 1999 požiadal žalobca opätovne o vypočutie svedka I. J.

na príslušnom súde, a nie na Okresnom súde Bratislava II. Dňa 11. januára 1999 doručil žalobca osobne okresnému súdu potvrdenie interného lekára o jeho zdravotnom stave, v ktorom je uvedené, že sa pacientovi odporúča kľud na lôžku. Listom z 12. januára 1999 doručeným Okresnému súdu Bratislava II dňa 14. januára 1999 požiadal žalobca o zrušenie vytýčeného pojednávania.

Dňa 22. januára 1999 bol okresnému súdu vrátený predmetný spis z Okresného súdu Bratislava II, pretože žalobca uplatňoval právo zúčastniť sa na dokazovaní súdu.

Dňa 21. a 26. januára 1999 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalobcu z 19. januára 1999, v ktorom žiadal okresný súd o zrušenie dožiadania o výsluch svedka I. J. prostredníctvom Okresného súdu Bratislava II, pretože vzhľadom na to, že ide o závažnú svedeckú výpoveď, je podľa žalobcu účasť svedka na pojednávaní nutná.

Dňa 5. februára 1999 bola okresnému súdu doručená zápisnica z výsluchu svedka I. J. konaného 27. januára 1999 na Okresnom súde Bratislava II.

Predseda okresného súdu prideliť 12. apríla 1999 predmetnú vec na vybavenie novému zákonnému sudcovi JUDr. M. F. Ten listom zo 14. apríla 1999 oznámil, že sa cíti byť vo veci zaujatý, a žiadal o vylúčenie z rozhodovania. Na základe tohto vyjadrenia bol spis 14. apríla 1999 predložený Krajskému súdu v Prešove, ktorý uznesením č. k. 3 Nc 56/99-90 z 10. mája 1999 vylúčil uvedeného sudcu z prejednávania a rozhodovania vo veci. Rozhodnutie spolu so spisom bolo okresnému súdu doručené 4. júna 1999. Podpredseda okresného súdu prideliť 22. júna 1999 vec na prejednanie JUDr. R. V.

Dňa 2. septembra 1999 bola vec pridelená na rozhodovanie podpredsedom okresného súdu ďalšiemu sudcovi JUDr. M. V. Na základe pokynu zákonného sudcu súdnej kancelárii z 27. októbra 1999 boli účastníci konania vyzvaní na zaujatie stanoviska k dosiaľ vykonanému dokazovaniu a na predloženie ďalších návrhov na dokazovanie. Stanoviská účastníkov boli okresnému súdu doručené 2. novembra 1999 a 31. decembra 1999.

Na základe poverenia podpredsedu okresného súdu bola vec 3. januára 2000 opätovne pridelená JUDr. R. V., ktorá 11. januára 2000 namietla svoju predpojatosť vo veci z dôvodu blízkeho príbuzenského vzťahu s právnym zástupcom žalobcu. Na základe tohto vyjadrenia bol spis 14. januára 2000 predložený Krajskému súdu v Prešove. Uznesením z 28. februára 2000 bola sudkyňa vylúčená z prejednávania a rozhodovania vo veci. Predmetné rozhodnutie Krajského súdu v Prešove bolo okresnému súdu doručené 6. marca 2000. Na druhý deň pridelená podpredseda okresného súdu vec na rozhodovanie JUDr. M. V. Dňa 3. apríla 2000 pridelená podpredseda okresného súdu vec na ďalšie konanie JUDr. I. M.

Výzvou okresného súdu z 2. augusta 2000 bola požiadaná Okresná prokuratúra Humenné o podanie správy, kedy bol spis 3 Vp 6/92 postúpený Okresnej prokuratúre Vranov nad Topľou, kto bol účastníkom konania, čo bolo predmetom sporu, príp. o oznámenie mena vyšetrovateľa, pretože predmetný spis má na Okresnej prokuratúre Vranov nad Topľou inú spisovú značku a bez bližších údajov nie je možné zistiť, o akú vec ide. Na základe pokynu zákonného sudcu súdnej kancelárii z 22. augusta 2000, z 20. septembra 2000 a z 24. januára 2001 boli Okresnej prokuratúre Humenné zaslané urgencie podania správy.

Na základe pokynu zákonného sudcu súdnej kancelárii zo 4. júna 2001 bola 25. júla 2001 zaslaná výzva právnemu zástupcovi žalobcu, aby v lehote 7 dní oznámil okresnému súdu mená a aktuálne adresy svedkov J. B., Š. S., M. V. a V. Ď. za účelom ich výsluchu ako svedkov.

Dňa 27. septembra 2001 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalobcu z 3. júla 2001, ktoré doplnil 17. septembra 2001.

Pokynom z 2. novembra 2001 nariadil zákonný sudca súdnej kancelárii urgovať u právneho zástupcu žalobcu splnenie požiadaviek v zmysle výzvy okresného súdu z 25. júla 2001 a zároveň nariadil zaslať totožnú výzvu žalobcovi.

Listom zo 6. novembra 2001 doručeným okresnému súdu 7. novembra 2001 vypovedal právny zástupca žalobcu plnomocenstvo, ktoré mu bolo žalobcom udelené.

Na základe pokynu zákonného sudcu súdnej kancelárii z 28. novembra 2001 bolo žalobcovi oznámené vypovedanie plnomocenstva jeho právnym zástupcom a zároveň bol žalobca požiadaný, aby v lehote 7 dní oznámil, či si nájde právneho zástupcu sám alebo nebude v konaní právne zastúpený. Taktiež bol urgovaný, aby oznámil mená a adresy svedkov.

Dňa 14. januára 2002 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalobcu z 10. januára 2002, v ktorom požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní a oznámil, že mená a adresy svedkov predložil okresnému súdu už v priebehu konania vo veci, a teda je toho názoru, že by sa mali nachádzať v spise.

Uznesením č. k. 8 C 940/94-114 z 30. apríla 2002 ustanovil okresný súd žalobcovi právneho zástupcu Mgr. D. S., V. n. T. Voči predmetnému uzneseniu sa ustanovený právny zástupca žalobcu 17. mája 2002 odvolal.

Uznesením č. k. 8 C 940/94-118 zo 16. októbra 2002 ustanovil okresný súd žalobcovi nového právneho zástupcu - JUDr. M. J., V. n. T. Rozhodnutie bolo doručené uvedeným advokátom 21. októbra 2002 a 22. októbra 2002 a žalobcovi 4. novembra 2002.

Zákonný sudca pokynom z 28. januára 2003 nariadil termín pojednávania na 17. február 2003. Pojednávanie 17. februára 2003 konané v prítomnosti účastníkov konania aj právneho zástupcu žalobcu bolo odročené na neurčito za účelom poskytnutia právnemu zástupcovi žalobcu lehoty 10 dní na spresnenie petitu žaloby. Po doplnení žaloby mali byť vypočutí 3 svedkovia, pretože ďalší navrhovaní svedkovia v priebehu konania zomreli.

Dňa 5. marca 2003 bol okresnému súdu doručený zmenený návrh podaný právnym zástupcom žalobcu.

Listom z 29. júla 2003 zaslal okresný súd dožiadanie Okresnému súdu Košice II za účelom vypočutia svedka V. Ď. Koncept listu bol súdnej kancelárii doručený 31. júla 2003. List bol súdnou kanceláriou prepísaný a vypravený až 10. októbra 2003. Dožiadanie bolo doručené 15. októbra 2003.

Pokynom z 3. októbra 2003 nariadil zákonný sudca pojednávanie na 6. november 2003 a nechal naň predvolať žalovaného, žalobcu a jeho právneho zástupcu s tým, aby tento zároveň predložil čestné prehlásenia od svedkov B. a Ď.

Dňa 31. októbra 2003 bolo okresnému súdu vrátené dožiadanie z Okresného súdu Košice II z 27. októbra 2003 s poukazom na ospravedlnenie neúčasti svedka V. Ď. na výsluchu nariadenom Okresným súdom Košice II (listom z 21. októbra 2003 doručeným Okresnému súdu Košice II dňa 23. decembra 2003) a na pripojenú lekársku správu.

Na pojednávaní 6. novembra 2003 konanom v prítomnosti účastníkov konania, ako aj právneho zástupcu žalobcu boli prítomní oboznámení s organizačným poriadkom okresného súdu platným v čase, keď bol žalovaný prednostom, s vyšetrovacím spisom Okresnej prokuratúry Humenné sp. zn. Pv 101/92, vyjadreniami správcov fár J. K. a Š. S., ako aj s uznesením Okresnej prokuratúry Humenné sp. zn. 3 Vp 6/92 z 18. augusta 1992 o odložení veci (podozrenia z trestného činu ohovárania). Právny zástupca žalobcu na pojednávaní navrhol zmenu žaloby s poukazom na podanie z 5. novembra 2003. Okresný súd uznesením pripustil zmenu žaloby. Okresný súd ukončil dokazovanie a vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu žalobcu zamietol a žalovanému náhradu trov konania nepriznal.

Dňa 27. novembra 2003 bolo okresnému súdu doručené vyčíslenie trov právneho zastúpenia žalobcu v sume 70 224 Sk.

Zákonný sudca požiadal 5. decembra 2003 podpredsedu okresného súdu o predĺženie lehoty na vypracovanie rozhodnutia vo veci vzhľadom na mimoriadnu pracovnú preťaženosť. Podpredseda okresného súdu žiadosti vyhovel a lehotu predĺžil do 20. januára

2004. Dňa 20. januára 2004 bol vypracovaný rozsudok okresného súdu č. k. 8 C 940/94-164 zo 6. novembra 2003 a následne doručovaný právnenému zástupcovi žalobcu a žalovanému.

Listom z 15. februára 2004 doručeným okresnému súdu 20. februára 2004 podal právny zástupca žalobcu voči predmetnému rozsudku odvolanie. Dňa 25. februára 2004 bolo odvolanie zaslané žalovanému s výzvou na vyjadrenie v lehote 3 dní. Krajskému súdu v Prešove bola vec predložená 30. marca 2004. Dňa 14. júla 2004 bolo Krajskému súdu v Prešove dodatočne doručené uznesenie okresného súdu z 28. mája 2004 č. k. 8 C 940/94-177, ktorým bolo rozhodnuté o priznaní náhrady trov právneho zastúpenia žalobcu.

III.

1.1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej dobe. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (III. ÚS 8/04, III. ÚS 111/04).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. III. ÚS 29/03).

1.2. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je sťažovateľom uplatnené právo na ochranu osobnosti, poskytnutie primeraného zadosťučinenia a náhrada

nemajetkovej ujmy podľa ustanovení § 11 až 16 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. Predmetom označeného konania je teda citlivá otázka ochrany osobnosti, pri ktorej je efektívnosť súdnej ochrany neodmysliteľne spojená s jej poskytnutím v primeranej dobe, teda s rýchlosťou a plynulosťou postupu súdu v prejednávanej veci, kde časové hľadisko môže zohrávať významnú úlohu.

Od podania žaloby sťažovateľom do rozhodnutia okresného súdu v merite veci uplynulo takmer deväť rokov. Celková doba posudzovaného konania je teda zjavne neprimeraná povahe predmetu sporu a účelu súdnej ochrany v konaní o takomto type žaloby. Z vyjadrení sťažovateľa, okresného súdu ani z obsahu predloženého, na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu navyše ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o právnej zložitosti veci.

Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu a s vyjadreniami účastníkov konania konštatoval, že na dosiaľ uplynutú dobu predmetného konania mohla mať vplyv faktická zložitosť veci. Svedčia o tom jednak skutkové okolnosti prípadu, keď výroky žalovaného na adresu žalobcu (sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom), ktoré boli dôvodom žaloby, mali byť urobené ústne, pričom sa následne mali ústnym podaním rozšíriť a stať „verejným tajomstvom“, čím malo dôjsť k zásahu do dobrého mena a cti sťažovateľa, jednak aj skutočnosť, že svedkovia, ktorí mohli potvrdiť alebo vyvrátiť existenciu v žalobe označených vyjadrení žalovaného na adresu žalobcu alebo sa mohli vyjadriť k pravdivosti ich obsahu, boli už staršie osoby s podlomeným zdravím, bývajúce aj mimo sídla a obvodu okresného súdu konajúceho vo veci, pričom viacerí z nich sa s poukazom na svoj zdravotný stav nedostavili na pojednávanie pred okresným súdom, resp. ani na výsluch pred dožiadaným súdom. Uvedené skutočnosti však nemôžu byť legitímnym dôvodom na odopretie poskytnutia súdnej ochrany sťažovateľovi ako osobe, ktorá sa domáhala ochrany svojich práv pred súdom, a nemožno nimi dostatočne a rozumne odôvodniť ani celkovú dobu, ktorá uplynula od podania žaloby do vyhlásenia rozsudku.

Ústavný súd preto skúmal dôvody a príčiny dĺžky posudzovaného konania vo vzťahu k sťažovateľom namietaným zbytočným prietahom použitím ďalších dvoch označených

kritérií, t. j. správania účastníka konania (resp. jeho právneho zástupcu) a spôsobu, akým v konaní postupoval súd.

1.3. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania, resp. jeho právneho zástupcu v posudzovanom konaní prispelo de facto k predĺženiu doby prerokovania uvedenej veci.

Sťažovateľ sa nedostavil na prvé dve pojednávania (nariadené na 23. február 1995 a na 23. marec 1995). V priebehu januára až marca 1995 požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov, o ustanovenie právneho zástupcu v konaní a podal návrh na prikázanie veci inému súdu.

Zdravotné dôvody (pokiaľ je ich existencia súdu preukázaná) sú závažným a ospravedlniteľným dôvodom neúčasti na pojednávaní. Rovnako označené procesné návrhy sťažovateľa predstavovali realizáciu jeho procesných práv ako účastníka konania. Uvedené platí aj o odvolaní sťažovateľa proti rozhodnutiu okresného súdu o čiastočnom oslobodení od súdnych poplatkov. Tieto úkony nemožno teda kvalifikovať ako zbytočné prietahy zavinené sťažovateľom. Nesporne však ide o okolnosti na strane sťažovateľa, ktoré objektívne prispeli k predĺženiu posudzovaného konania v jeho úvodnej fáze. Zodpovednosť za oddialenie meritórneho prerokovania predmetnej veci v tomto období preto nemožno pričítať na ťarchu okresného súdu.

Po rozhodnutí Krajského súdu v Košiciach o návrhu sťažovateľa na prikázanie veci inému súdu a po vrátení spisu okresnému súdu v septembri 1996 nariadil zákonný sudca pojednávanie vo veci na 12. december 1996. Žalobca sa na pojednávanie opäť nedostavil, keďže sa mu nepodarilo predvolanie včas doručiť, pretože sa striedavo zdržiaval na viacerých adresách. Obdobne sa sťažovateľ nezúčastnil ani na pojednávaní konanom 18. novembra 1997. Na nasledujúcom pojednávaní 2. decembra 1997 navrhol právny zástupca sťažovateľa vypočutie viacerých svedkov s tým, že ich presné adresy oznámi súdu v lehote 10 dní. Stalo sa tak však až 7. januára 1998.

Z ustanovenia § 101 OSP vyplýva pre účastníka konania procesná povinnosť prispieť k tomu, aby sa dosiahol účel konania poskytnutím náležitej súčinnosti súdu v záujme zabezpečenia plynulého postupu v konaní. Sťažovateľ neposkytoval okresnému súdu vždy dostatočnú súčinnosť, pokiaľ ide o preberanie súdnych zásielok a účasť na nariadených pojednávaniach. Označenie ťažiskových dôkazov, na ktorých boli založené skutkové tvrdenia žaloby (mená a adresy navrhnutých svedkov), až v januári 1998 (t. j. takmer tri roky po podaní žaloby aj napriek tomu, že ide o jednu z náležitostí návrhu na začatie konania) taktiež nemožno označiť za aktívny a efektívny postup sťažovateľa ako žalobcu v sporovom konaní.

Za neakceptovateľný považuje ústavný súd aj postoj právneho zástupcu sťažovateľa (pozri vyjadrenie sťažovateľa z februára 1998), ktorý sa bez preukázania závažných dôvodov iba všeobecne poukazujúc na „*pracovnú zaneprázdnenosť*“ odmietol zúčastniť dokazovania pred dožiadaným súdom v Bratislave ohľadne výsluchu svedka, ktorého vypočutie v záujme svojho klienta sám navrhol.

Uvedené skutočnosti na strane sťažovateľa majúce vplyv na predĺženie doby konania však samy osebe nevyklúčujú zodpovednosť súdu za zbytočné prietahy v konaní spôsobené jeho nesprávnym či neefektívnym postupom, alebo dokonca nečinnosťou (obdobne napr. I. ÚS 21/00, III. ÚS 193/03, III. ÚS 105/04, III. ÚS 111/04).

1.4. Ústavný súd preto skúmal existenciu namietaných zbytočných prietahov v označenom konaní aj použitím ďalšieho kritéria, ktorým bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

V úvodnej fáze konania, po podaní žaloby, tento postup plynulo smeroval k príprave pojednávania a k prejednaniu veci v kontexte procesnej situácie nastolenej viacerými podaniami sťažovateľa (žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov, žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, následný návrh na prikázanie veci inému súdu a podanie odvolania proti rozhodnutiu o čiastočnom oslobodení od súdnych poplatkov).

K predĺženiu celkovej doby prerokovania predmetnej veci prispela nepochybne aj skutočnosť, že v období od 25. júna 1995 do 2. mája 1996 a následne od 25. júna 1996 do 2. septembra 1996 (spolu viac ako jeden rok) sa spis nachádzal na Krajskom súde v Košiciach v prvom prípade kvôli rozhodnutiu o odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 31. mája 1995 o čiastočnom (50 %) oslobodení od platenia súdneho poplatku a v druhom prípade kvôli rozhodnutiu o návrhu sťažovateľa na prikázanie veci inému súdu. Keďže ústavný súd je v zmysle § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania, pričom sťažnosť sťažovateľa (vychádzajúc z jej petitu) smeruje výlučne proti okresnému súdu, ktorý nemohol ovplyvniť dobu prerokovania veci Krajským súdom v Košiciach, ústavný súd označené obdobia z hľadiska sťažovateľom namietaných zbytočných prietáhov bližšie neskúmal.

Po rozhodnutí Krajského súdu v Košiciach o návrhu sťažovateľa na prikázanie veci inému súdu a po vrátení spisu okresnému súdu 2. septembra 1996 nariadil zákonný sudca pojednávanie vo veci na 12. december 1996, nezaoberal sa však sťažovateľovou žiadosťou o ustanovenie právneho zástupcu v konaní podanou ešte vo februári 1995. V situácii, keď žalobcom bola staršia osoba so zhoršeným zdravotným stavom a skutkové okolnosti prípadu nasvedčovali potrebe vykonať náročnejšie dokazovanie, išlo o dôležitú otázku z hľadiska ďalšieho plynulého postupu v konaní. Okresný súd o ustanovení právneho zástupcu prvýkrát rozhodol až 15. júla 1997, t. j. po viac ako desiatich mesiacoch od vrátenia spisu Krajským súdom v Košiciach na ďalšie konanie, čo nemožno považovať za postup súladný s jeho povinnosťou vyplývajúcou z § 6 a § 100 OSP postupovať v konaní tak, aby bola prejednávaná vec čo najrýchlejšie rozhodnutá a ochrana práv účastníkov rýchla a účinná.

Postup okresného súdu nebol vždy efektívny ani pri zabezpečovaní dôkazných prostriedkov v rámci prebiehajúceho dokazovania.

Okresný súd odročil pojednávanie vo veci konané 5. februára 1998 na neurčito kvôli vyžiadaniu súvisiaceho spisu z Okresnej prokuratúry Humenné a kvôli výsluchu svedkov pred dožiadanými súdmi. Dožiadania zasielal však až 1. júna 1998 (takmer po štyroch mesiacoch) v situácii, keď konanie o ochranu osobnosti trvalo už viac ako tri roky.

Obdobne odročil okresný súd pojednávanie konané 17. februára 2003 s tým, že po doplnení žaloby (upresnením jej petitu) budú vypočutí traja svedkovia. K doplneniu žaloby došlo 5. marca 2003 a k nasledujúcemu úkonu – zaslaniu dožiadania Okresnému súdu Košice II o vypočutie svedka až po siedmich mesiacoch 10. októbra 2003 (aj keď súdnej kancelárii bol pokyn zákonného sudcu doručený 31. júla 2003), a to v čase, keď posudzované konanie prebiehalo už deviaty rok.

Vypracovanie a zaslanie dožiadania o vypočutie svedka inému súdu predstavuje realizáciu procesného úkonu, ktorá z hľadiska jej zložitosti a časovej náročnosti spravidla nevyžaduje dobu presahujúcu jeden mesiac. Zostávajúce obdobie v oboch označených prípadoch (spolu približne deväť mesiacov), počas ktorého okresný súd nerealizoval žiadne iné úkony vo veci (v druhom prípade ide o obdobie do 3. októbra 2003, keď zákonný sudca nariadil pojednávanie na 6. november 2003), posúdil preto ústavný súd ako zbytočné priet'ahy v konaní zavinené okresným súdom.

Súvisiaci spisový materiál týkajúci sa trestného konania vo veci trestného oznámenia na žalovaného pre trestný čin ohovárania žiadal okresný súd od Okresnej prokuratúry Humenné na základe pokynu zákonného sudcu zo 16. novembra 1998. Ďalšiu výzvu ohľadne uvedeného spisu zasielal okresný súd Okresnej prokuratúre Humenné 2. augusta 2000. Od uvedeného dátumu až do 4. júna 2001 (približne 10 mesiacov), keď bola právnenému zástupcovi sťažovateľa zasielaná výzva na oznámenie aktuálnych adries navrhnutých svedkov, sa okresný súd obmedzil iba na urgencie adresované Okresnej prokuratúre Humenné ohľadne uvedeného spisu (pozri pokyny zákonného sudcu súdnej kancelárii z 22. augusta 2000, 20. septembra 2000 a z 24. januára 2001). Žiadne iné úkony smerujúce k doplneniu dokazovania a meritórnemu rozhodnutiu vo veci nerealizoval aj napriek tomu, že od podania žaloby uplynulo viac ako päť a pol roka.

Efektívne a plynulo nepostupoval okresný súd v konaní, ani pokiaľ ide o obdobie od 5. februára 1999, keď mu bola doručená zápisnica o výsluchu svedka I. J. pred dožiadaným súdom, do 2. augusta 2000, keď pokračoval v konaní výzvou adresovanou Okresnej prokuratúre Humenné. V označenom období realizoval okresný súd z hľadiska

doplnenia dokazovania a ďalšieho postupu v konaní iba úkony spočívajúce vo výzve účastníkom konania (pozri pokyn zákonného sudcu súdnej kancelárii z 27. októbra 1999) na zaujatie stanoviska k dosiaľ vykonanému dokazovaniu a na predloženie ďalších návrhov v tomto smere. V tomto období bola vec pridelená na konanie viacerým sudcom. Dvaja z nich vyslovili svoju zaujatosť. V oboch prípadoch bola vec predložená na rozhodnutie nadriadenému súdu (Krajskému súdu v Prešove), na ktorom sa spis nachádzal od 21. apríla 1999 do 4. júna 1999 a od 21. januára 2000 do 6. marca 2000. V oboch prípadoch bol sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu. Ďalší sudcovia, ktorým bola vec postupne pridelená, ju nemohli prerokovať do konca a meritórne o nej rozhodnúť z najrôznejších organizačných a personálnych dôvodov, ktoré boli síce objektívneho rázu, no z ústavného hľadiska nimi nemožno uspokojivo odôvodniť skutočnosť, že v posudzovanom konaní neboli počas jedného a pol roka s výnimkou približne troch mesiacov, keď sa spis nachádzal na Krajskom súde v Prešove, realizované efektívne procesné úkony smerujúce k prejednaniu a rozhodnutiu vo veci.

Ústavný súd dospel k záveru, že uvedené obdobia neefektívnej činnosti okresného súdu je potrebné kvalifikovať ako obdobia, v ktorých dochádzalo k zbytočným prieťahom v posudzovanom konaní. V dôsledku uvedených zbytočných prieťahov bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výrokovej časti nálezu).

2. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 300 000 Sk z dôvodu ujmy, ktorú utrpel v dôsledku neprimeranej dĺžky konania.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľa, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto

porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľovi sumu 30 000 Sk (bod 2 výrokovej časti nálezu). Táto suma zohľadňuje charakter zbytočných priesťahov v konaní a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľa spočívajúcu v pocitoch právnej neistoty. Vo zvyšnej časti ústavný súd návrhu na finančné zadost'učinenie nevyhovel (bod 4 výrokovej časti nálezu).

Pri posúdení intenzity nemajetkovej ujmy sťažovateľa prihliadal ústavný súd okrem dĺžky posudzovaného konania a zistených zbytočných priesťahov (dva roky a desať mesiacov) aj na skutočnosť, že sťažovateľ v konaní prispel k predĺženiu doby prerokovania uvedenej veci.

3. Sťažovateľ žiadal prostredníctvom svojho právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom priznať náhradu trov. Právny zástupca sťažovateľa vyčíslil výšku uplatnených trov v konaní pred ústavným súdom sumou 14 000 Sk za tri úkony právnej služby realizované v roku 2004 (prevzatie a prípravu zastúpenia, písomné podanie súdu a účasť na pojednávaní).

Ústavný súd pri rozhodovaní o požadovanej náhrade trov vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvej vety, § 16 ods. 1 písm. a), c) a d), § 19 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

Predmetom konania pred ústavným súdom o sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy je ochrana základných ľudských práv a slobôd. Predmet tohto konania je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadost'učinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch, alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (III. ÚS 34/03, I. ÚS 129/03).

Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v roku 2004 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 534 Sk a hodnota režijného paušálu 136 Sk. Ústavný súd dospel k záveru, že výška uplatnenej náhrady trov v danom prípade neodporuje platným právnym predpisom, preto v súlade s ustanovením § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde priznal náhradu trov právneho zastúpenia vo výške uplatnenej právnym zástupcom sťažovateľa, ktorý bol v konaní úspešný, teda 14 000 Sk (bod 3 výroku tohto nálezu).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2004